

แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
ของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 3

THE PARTICIPATION GUIDELINES FOR PROMOTING STUDENTS'
CHARACTERISTICS ACCORDING TO THE FIVE PRECEPTS' VILLAGE PROJECT OF
WATKUANTIA SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹รดา โออินทร์ Rada O-in ²พระครูสุเมธปริยัติคุณ Phrakhrusumetpariyattikun

³กษมา ศรีสุวรรณ Kasama Srisuwan

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: amity-ann@hotmail.com

Article Received: May 06, 2025. Revised: June 18, 2025. Accepted: June 20, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนวัดควนเถียะ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง 15 รูป/คน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างแนวทาง 5 รูป/คน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำมาเขียนเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนวัดควนเถียะ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ (1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยมีเพียงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนหรือผู้เรียนโดยตรง ซึ่งจะมีมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในแต่ละภาคเรียน (2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินงาน ได้แก่ โรงเรียน และบ้านพัก (3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยได้สร้างการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (4) การมีส่วนร่วมประเมินผล จะมีครูผู้สอนที่ประเมินผู้เรียนโดยตรง โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเภทอื่น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะสงฆ์วัดควนเถียะ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครอง จะมีมีส่วนร่วมประเมินผลในภาพรวม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียน 2) แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน (3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (4) การมีส่วนร่วมประเมินผล โดยสร้างการมีส่วนร่วมจะต้องมีการสำรวจความพร้อม มีการวางแผน กำหนดปฏิทิน จัดทำประกาศการปฏิบัติงาน รวมไปถึงดำเนินงานตามขั้นตอน เพื่อนำข้อมูลไปสรุปผลประเมินผลเพื่อรายงานผล

และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาในการสร้างให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมก่อให้เกิดคุณลักษณะของผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ (1) รักษาศีล 5 (2) สวดมนต์ นั่งสมาธิ (3) จัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ให้สะอาดเป็นระเบียบ (4) คิดดี ด้วยการสังเกตความดีของคนรอบข้าง (5) พุดดี ด้วยการพูดจาไพเราะ (6) ทำดี ด้วยการทำบุญหรือบำเพ็ญประโยชน์ (7) ร่วมกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ 3) การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ทุกด้าน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, คุณลักษณะผู้เรียน, โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This research article aimed 1) to study the participation conditions for promoting students' characteristics of Watkuantia School, 2) to study the participation guidelines for promoting students' characteristics according to the Five Precepts' Village Project of Watkuantia School, 3) to present a participation guidelines for promoting students' characteristics according to the Five Precepts' Village Project of Watkuantia School under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. This research was a qualitative research. Data were collected through in-depth interviews with 15 relevant persons, in-depth interviews with 5 experts to draft the guidelines, and focus group discussions with 7 qualified persons to evaluate the appropriateness, feasibility, and usefulness. The qualitative data were analyzed through content analysis, and descriptive writing.

The results of the study were as follows; 1) The participation conditions for promoting students' characteristics of Watkuantia School, consisted of 4 aspects (1) Participation in decision-making, it was found that participation in decision-making was only for those directly involved with the school or students who participated in decision-making and planning the operations of the educational institution in each semester. (2) Participation in operations, it was carried out by those involved in operations, namely at the school and at the residences. (3) Participation in receiving benefits, it had created participation in receiving benefits for all parties involved. 4) Participation in evaluation results, there would be teachers who directly evaluated the students and other stakeholders, including the school board, the monks of Watkuantia, village headmen, and parents, would participate in the overall evaluation and providing suggestions for improving the approach to promote students' characteristics. 2) Participation guidelines for promoting students' characteristics according to the Five Precepts' Village Project of Watkuantia School, it consisted of 4 aspects (1) Participation in decision-making, (2) Participation in operations, (3) Participation in receiving benefits, (4) Participation in evaluation. To create participation,

there must be a survey readiness, planning, setting a calendar, and making an announcement of operations. Including the implementation of the steps to summarize the evaluation results to report the results and analyze the data to develop the project participants to be of benefit to the public, creating the desired characteristics of the students according to the Five Precepts' Village Project, consisting of 7 components (1) Keep the Five Precepts, (2) Pray and meditate, (3) Keep your bedroom and bathroom clean and tidy, (4) Think good thoughts by observing the goodness of those around you, (5) Speak good thoughts by speaking politely, (6) Do good deeds by making merit or doing good deeds, (7) Participate in the True Happiness Hour activities. 3) The results of the presentation of the participation guidelines for promoting students' characteristics according to the Five Precepts' Village Project of Watkuanthia School under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3, it was found that all elements were appropriate, feasible and useful.

Keywords: Participation, Students' Characteristics, The Five Precepts' Village Project

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลการศึกษาของประเทศไทยจึงกำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก โดยหลักสูตรมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) โดยมีสถานศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษาที่จะต้องดำเนินการด้านการศึกษาให้กับนักเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารจัดการ คอยกำกับ ติดตาม และดูแลการดำเนินการด้วยการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย หลักการของโรงเรียนร่วมกับองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องพยายามที่จะดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการศึกษาหลายๆ ประการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความพยายามที่จะดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยให้เกิดผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพในที่สุด สามารถพัฒนาคนไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามสภาพแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยผ่านสื่อที่มีอยู่มากมาย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนอกจากให้ความรู้ที่เข้าใจในเนื้อหาแล้วจำเป็นต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยกำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้วางแนวทางการจัดการศึกษาว่าให้ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และแก้ปัญหาเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์, 2562)

คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกายความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ มุ่งเน้นในการพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยองค์ประกอบด้วยกันหลายด้านทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา บุคลากร ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่จะมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้จัดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (จิตตินันท์ ดีหลาย, 2561)

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อชาวประชาเป็นสุข (กรมการศาสนา, 2559) เป็นโครงการในดำริของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เพื่อสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล 5 เพื่อให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุขซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีความมุ่งหมายสร้างความปรองดองสมานฉันท์และคืนความสุขให้กับคนในชาติโดยเห็นว่าทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีมีเหตุมีผล ไม่เช่นฆ่าทำร้ายซึ่งกันและกัน การนำหลักธรรมทางศาสนาไปสู่เด็กเยาวชนและประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จึงสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากเนื่องจากสภาพปัญหาต่างๆ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ก่อให้เกิดความวุ่นวายและสังคมขาดความสงบสุขเมื่อพิจารณาสาเหตุของปัญหาพบว่าส่วนใหญ่มาจากการละเมิดศีล 5 คือการไม่รักษาศีล 5 ซึ่งจะเห็นว่าปัจจุบันศีลธรรมของคนในสังคมไทยเสื่อมถอยลง มีปัญหาอาชญากรรมการระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุขมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่ปรากฏให้เห็นตามสื่อต่างๆ จากผลสำรวจของกรมกิจการเด็กและเยาวชน พบว่าสถานการณ์ด้านเยาวชน พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสังคมไทย ประกอบด้วยปัญหาการทะเลาะวิวาท

ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาการทำร้ายร่างกายผู้อื่น และปัญหาการลักทรัพย์รวมถึงการทำลายทรัพย์สิน (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2566) โดยปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการละเมิดศีล 5 อีกทั้งเป็นปัญหาสังคมเกิดความขัดแย้งกันหาความสงบสุขได้ยาก เป็นห่วงมากกับเด็กและเยาวชน การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องของสาเหตุ รวมถึงเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ดังนั้น การสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนผ่านโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ถือเป็น การปลูกฝังศีลธรรม เพื่อสร้างความเป็นคนดีให้แก่เด็กและเยาวชนไทยเนื่องจากสถาบันทางสังคมในการให้การศึกษา กลุ่มเกลาสร้างคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีให้แก่สถาบันที่จัดการศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย และสถาบันทางศาสนาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตของตนเองตั้งแต่เกิดจนถึงตายและศาสนาเกิดขึ้นมาก็เพื่อความมั่นคงทางจิตใจ เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจร่วมกัน ศาสนามีความสำคัญสำหรับมนุษย์ทั้งในส่วนตนและส่วนรวมเพราะช่วยกลุ่มเกลาให้มนุษย์มีศีลธรรมคุณธรรมในการดำรงชีวิต การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้คนได้ปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างถูกต้องและยึดมั่นต่อหลักธรรมในศาสนา ช่วยปรับความตึงเครียด ทางจิตใจ ศาสนาให้ความร่วมมือกับมนุษยชาติ เพราะศาสนาสอนให้ละความชั่วทำความดี มีเมตตาต่อกันและกัน (พระสมุห์นพดล จิริสโร, 2561)

โรงเรียนวัดควนเถียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจัดการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต (โรงเรียนวัดควนเถียง, 2567) ดังนั้น ศีลจึงเป็นรากฐานของการยึดถือปฏิบัติตนตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งการจะส่งเสริมคุณลักษณะตามหลักศีล 5 ของเยาวชนจึงต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในหลักของศีล 5 และการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักศีล 5 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีตามคุณลักษณะผู้เรียนของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อให้ผู้เรียนเก่ง ดี และมีความสุข

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 5 โดยการศึกษาสภาพ และกำหนดในการร่างแนวทางการปฏิบัติ เพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน และเพื่อเป็นการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ให้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตและชาวพุทธสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดทั้งต่อตนเองและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนวัดควนเถียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเก็ยะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา พร้อมทั้งหาคุณภาพเครื่องมือโดยวิเคราะห์หาค่า IOC คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 แล้วนำไปสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ดำเนินการนำรายละเอียดจากการสัมภาษณ์มารวบรวมเรียบเรียง และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล เพื่อจัดทำร่างแนวทาง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ตรวจสอบร่างแนวทางด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบประเมินการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล โดยประยุกต์ใช้คุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) รักษาศีล 5 2) สวดมนต์ นั่งสมาธิ 3) จัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ให้สะอาดเป็นระเบียบ 4) คิดดี ด้วยการสังเกตความดีของคนรอบข้าง 5) พูดดี ด้วยการพูดจาไพเราะ 6) ทำดี ด้วยการทำบุญหรือบำเพ็ญประโยชน์ และ 7) ร่วมกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบันทึกการสนทนากลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนวัดควนเก็ยะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

1.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีเฉพาะบุคลากรของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง ที่ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนให้สอดคล้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่วนข้าราชการบำนาญ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองบางส่วน ไม่มีบทบาทในการตัดสินใจ แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเท่านั้น

1.2 การมีส่วนร่วมดำเนินงาน เกิดขึ้นทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน โดยโรงเรียนมีผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พระสงฆ์ และข้าราชการบำนาญร่วมส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ส่วนที่บ้าน ผู้ปกครองส่งเสริมคุณลักษณะที่ทำได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรักษาศีล 5 และปลูกฝังพฤติกรรมดีผ่านกิจกรรมร่วมกับชุมชนและศาสนา

1.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ส่งผลดีต่อทุกภาคส่วน โดยช่วยสร้างผลงานให้โรงเรียน สร้างความภาคภูมิใจแก่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสริมคุณค่าแก่ข้าราชการบำนาญ ส่งเสริมการเป็น พุทธศาสนิกชนในชุมชน และหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นคนดีของครอบครัวและสังคม

1.4 การมีส่วนร่วมประเมินผล เป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน โดยมีการให้คะแนนและรายงาน ผลรายบุคคลแก่ผู้ปกครอง ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินภาพรวมและให้ข้อเสนอแนะ โดยผู้ปกครองยังมีหน้าที่รับทราบผลการประเมินของ บุตรหลานด้วย

2. แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ โรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

องค์ประกอบที่ 1 รักษาศีล 5 ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนดูวิดีโอหรืออ่านเรื่องราวเกี่ยวกับผลของการละเมิดศีล 5 และอภิปราย เรื่องศีล 5 สำคัญอย่างไรในชีวิตประจำวัน ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้เรียนเขียนปณิธานประจำวัน เช่น จะไม่พูดโกหก หรือจะไม่เบียดเบียนผู้อื่น ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนฝึกรักษาศีล 5 และติดตามพฤติกรรมตนเองด้วยการบันทึกลงในสมุดบันทึกความดี และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนเขียนบันทึกสะท้อนความรู้สึกหลังจากพยายามรักษาศีล จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับเพื่อน เช่น เรื่องที่ยากที่สุดในการรักษาศีล 5

องค์ประกอบที่ 2 สวดมนต์ นั่งสมาธิ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ประโยชน์ของการสวดมนต์และสมาธิ ผ่านวิดีโอหรือบทความ และทดลองฟังเสียงธรรมะหรือบทสวด แล้วสังเกตความรู้สึก ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมาย นั่งสมาธิ 5 นาทีทุกเช้าก่อนเรียน หรือสวดมนต์ ก่อนนอนวันละบท ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนฝึกสวดมนต์ นั่งสมาธิ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้สงบ และใช้เทคนิคกำหนดลมหายใจ พุท-โธ หรือ เข้า-ออก และฝึกสมาธิแบบง่าย เช่น นับลมหายใจ 1-10 แล้วเริ่มใหม่ และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนเขียนความรู้สึกหลังฝึก เช่น วันนี้รู้สึกสงบขึ้นไหม เปรียบเทียบ ความรู้สึกก่อน-หลังนั่งสมาธิ

องค์ประกอบที่ 3 จัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ให้สะอาดเป็นระเบียบ ประกอบด้วยกระบวนการ ดำเนินกิจกรรม ได้แก่ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนดูภาพเปรียบเทียบห้องที่รก กับห้องที่สะอาด แล้วอภิปรายว่าอะไรให้ความรู้สึกดี และพูดคุยเรื่องระเบียบในห้องเท่ากับระเบียบในใจ ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยกำหนดให้ผู้เรียนวางแผนรายวัน หรือรายสัปดาห์ เช่น จัดเตียงทุกเช้า และล้างห้องน้ำทุกวันเสาร์ ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำตารางความสะอาดติดผนัง เพื่อฝึกจัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ใช้เวลา 5-10 นาทีทุกวันในการจัดของให้เข้าที่ และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนถ่ายภาพก่อน-หลัง เพื่อเปรียบเทียบ ด้วยการเขียนความรู้สึก เมื่อห้องสะอาด เราารู้สึกอย่างไร แล้วสังเกตผล เช่น นอนหลับดีขึ้น สมาธิดีขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 คิดดี ด้วยการสังเกตความดีของคนรอบข้าง ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนอ่านนิทาน หรือเรื่องสั้นที่สื่อถึงการมองโลกในแง่ดี และสนทนาเรื่อง ทำไมคนเรามักมองแต่ข้อเสียของผู้อื่น ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้เรียนสังเกตข้อดีของเพื่อน หรือคนในครอบครัววันละ 1 คน และเขียนบันทึกว่าวันนี้เห็นความดีของใคร ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งดีเล็กๆ ที่เห็นในแต่ละวัน ลงในสมุดบันทึกความดี หรือบอกความดีของคนอื่นให้ฟัง (หัดชื่นชมอย่างจริงใจ) และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนเขียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น จากที่เคยขัดแย้งกับเพื่อน วันนี้กลับรู้สึกชื่นชมเขามากขึ้น

องค์ประกอบที่ 5 พูดดี ด้วยการพูดจาไพเราะ ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนฟังคลิปเปรียบเทียบระหว่างคำพูดทำร้ายใจกับคำพูดที่สร้างกำลังใจ และสนทนาในหัวข้อ คำพูดคำเดียว เปลี่ยนใจคนได้ไหม ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายว่าวันนี้จะไม่พูดคำหยาบ หรือจะพูดชมเพื่อน 1 คน ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยใช้เทคนิค 3 คำมหัศจรรย์ ได้แก่ ขอโทษ ขอขอบคุณ และให้กำลังใจ ให้ผู้เรียนทำแบบฝึก คำหยาบเปลี่ยนเป็นคำสร้างสรรค์ และหัดคิดก่อนพูด โดยท่องไว้ในใจว่าพูดไปแล้วทำให้ดีขึ้นไหม และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนถามตนเองว่าวันนี้ฉันพูดอะไรที่ทำให้คนอื่นยิ้มได้ ให้เพื่อนหรือคนในครอบครัวสะท้อนว่าเราพูดเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่

องค์ประกอบที่ 6 ทำดี ด้วยการทำบุญหรือบำเพ็ญประโยชน์ ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนดูข่าว หรือเรื่องราวคนทำความดี แล้วอภิปรายว่า ความดีเล็กๆ มีพลังแค่ไหน ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายว่าจะตั้งใจทำดีวันละ 1 อย่าง เช่น ช่วยเก็บขยะ แบ่งขนม หรือดูแลผู้สูงอายุ ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา เช่น ปลูกต้นไม้ บริจาคสิ่งของ และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการทำดีวันนี้ทำให้ฉันรู้สึกอย่างไร และพูดคุยในกลุ่มว่าใครทำอะไรดีในสัปดาห์นี้

องค์ประกอบที่ 7 ร่วมกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ โดยครูบอกความหมายและความสำคัญของชั่วโมงสุขจริงหนอ ผ่านการบรรยายและสนทนา เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักว่าการรวมกลุ่มสนทนาความดีช่วยเสริมพลังใจอย่างไร ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายส่วนตัวเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวัตรความดี เช่น การรักษาศีล 5 การพูดดี การทำดี เพื่อเตรียมเรื่องราวที่จะมาแบ่งปันในการสนทนาแต่ละครั้ง ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ เพื่อร่วมรับฟังเรื่องราวดี ๆ จากเพื่อน ฟังคลิปหรือบรรยายสร้างแรงบันดาลใจ แลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาตนเองอย่างเปิดใจ และขั้นที่ 4 ทบทวนตนเอง โดยให้ผู้เรียนเขียนผลสะท้อนกลับ (Reflection) หลังจบกิจกรรมแต่ละครั้ง เช่น สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการฟังเพื่อนวันนี้ หรือการทำความดีทำให้เรารู้สึกอย่างไร เพื่อเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นจริง

3. การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเกียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยจัดการสนทนากลุ่มด้วยรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Meet ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล

วัตถุประสงค์ของแนวทาง แนวทางการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล โดยผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลข้อค้นพบที่สำคัญมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีเพียงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนหรือนักเรียนโดยตรง ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษาทุกฝ่าย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครอง โดยจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในแต่ละภาคเรียน และมีส่วนร่วมกับการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนวัดควนเถียะ ตั้งแต่การกำหนดหัวข้อคุณลักษณะผู้เรียนให้สอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 แนวทางการส่งเสริม ไปจนถึงการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนด แต่ข้าราชการบำนาญที่เป็นอดีตบุคลากรของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนจากแนวทางต่างๆ ที่หลากหลาย ผ่านเกณฑ์คุณลักษณะที่ต้องรับผิดชอบส่งเสริมให้ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือตามนโยบายของทางกระทรวงศึกษาธิการอย่างยาวนาน ในส่วนของพระสงฆ์ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งถือเป็นผู้นำชุมชน และผู้ปกครองของนักเรียนบางส่วน ไม่ได้มีส่วนร่วมตัดสินใจกับการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ จะมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียนเท่านั้น 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงานนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินงาน 2 สถานที่ ได้แก่ โรงเรียน และบ้านพัก โดยผู้ปกครองจะเป็นผู้มีส่วนร่วมดำเนินการ โดยจะสามารถร่วมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะบางประการที่สามารถปฏิบัติที่บ้านได้ และผู้ปกครองอาจส่งเสริมเพิ่มเติมโดยการพาบุตรหลานเข้าไปมีส่วนร่วมกับการบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชน ปลูกฝังให้บุตรหลานในความดูแลเคารพกฎหมาย กฎระเบียบของสถานที่ต่างๆ เชื้อฟังผู้นำชุมชน และการทำหน้าที่พุทธศาสนิกชนโดยการทำบุญเข้าวัดในวันสำคัญทางศาสนา 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ได้สร้างการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยสร้างผลงานให้กับโรงเรียนวัดควนเถียะในด้านการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน สร้างความภาคภูมิใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างคุณค่าในตนเองให้กับข้าราชการบำนาญที่เป็นผู้สูงอายุ สร้างพุทธศาสนิกชนที่ดีในหมู่บ้าน/ชุมชน และสร้างบุตรหลานที่ดีให้กับผู้ปกครอง ชุมชน รวมไปถึงสังคม 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล จะมีเพียงครูผู้สอนเท่านั้นที่มีหน้าที่ประเมินผู้เรียนโดยตรง โดยการประเมินให้คะแนน และรายงานผลการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคล แต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเภทอื่น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะสงฆ์วัดควนเถียะ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครอง จะมีส่วนร่วมประเมินผลในภาพรวม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนเท่านั้น ส่วนผู้ปกครองจะมีเพิ่มเติมจากที่กล่าวมาคือการได้เซ็นรับทราบการประเมินแต่ของบุตรหลานตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรัชณี ศรีทับทิม (2562) ที่พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงาน ด้านการดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจูงใจนักเรียนให้เข้ามาเรียนรู้ด้วยตนเอง ในชั้นการดำเนินการพัฒนาโดยมีบุคลากรมีการพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ทั้งยังสามารถจัดประสบการณ์แก่นักเรียนด้วยการบูรณาการ

ความรู้ต่างๆ ผ่านการดูแล สนับสนุนใกล้ชิดมีการนิเทศติดตาม ช่วยเหลือ สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ กัลยาณมิตร ด้านปรับปรุงและ พัฒนาต่อเนื่อง มีการประเมินผลและเผยแพร่ผลการทำงานได้อย่างชัดเจน และ ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาก้องไพโร สาคโร (เกตุสาคร) (2563) ที่พบว่า โครงการที่นำ หลักของศีล 5 มาเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานในรูปของการบูรณาการความร่วมมือทั้งจากคณะสงฆ์ ภาครัฐและเอกชน โดยมีคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และ หมู่บ้านเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

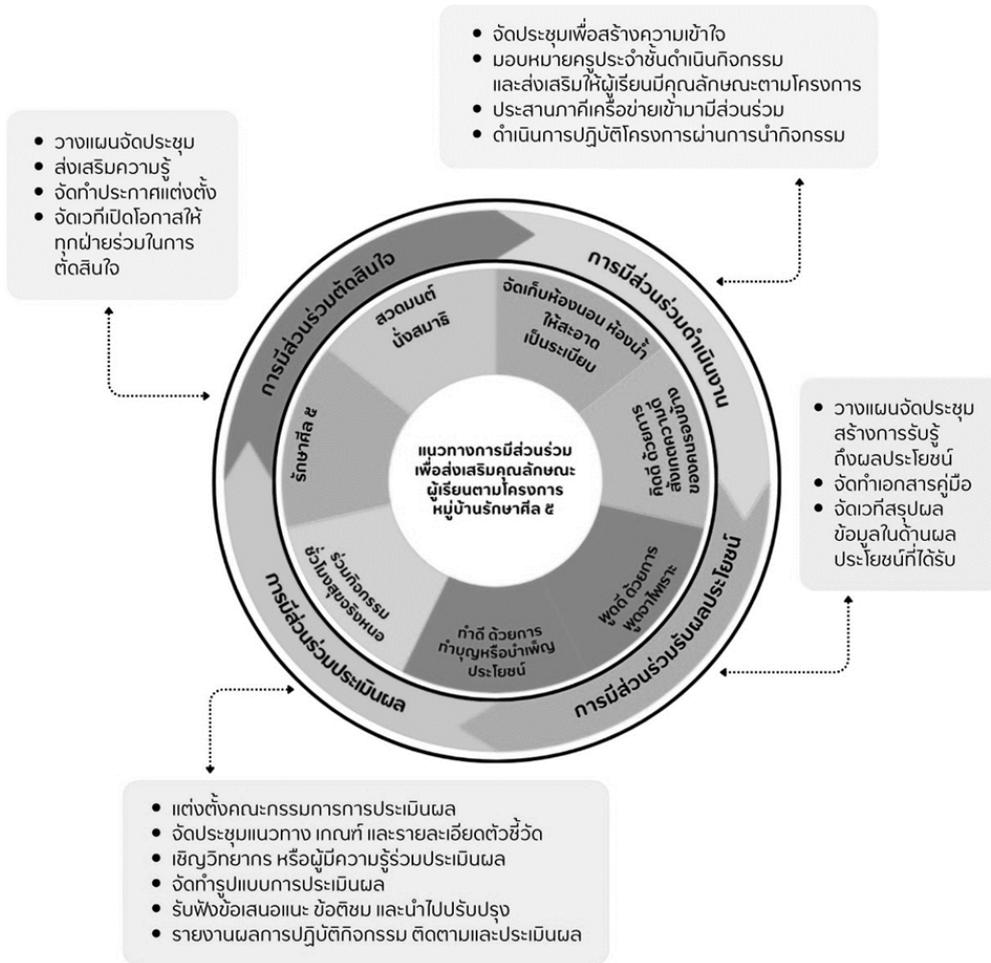
2. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผู้อำนวยการโรงเรียน ร่วมกับครูในโรงเรียนวัดควนเถียะ ตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน และพระสงฆ์ วางแผนจัดประชุมการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งการวางแผนจัดประชุมต้องจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารก่อนการประชุม และเตรียมข้อมูล ล่วงหน้าสำหรับให้ที่ประชุมพิจารณา จากนั้นส่งเสริมความรู้ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง และจัดทำประกาศ แต่งตั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยใช้การสื่อสารที่ชัดเจนเพื่อให้คณะกรรมการเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง และจัดเวที เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่ยังไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน โรงเรียนวัดควนเถียะ โดยผู้บริหารและคณะครู ดำเนินการจัดประชุมเพื่อสร้าง ความเข้าใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่แท้จริงและการรับรู้ถึงผลประโยชน์และผลกระทบของการเข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินงาน และเป็นการทำงานร่วมกันอย่างสันติ โดยควบคุมนักเรียนในความดูแลอย่างใกล้ชิด ครูคอยชี้แนะให้เห็นถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการปฏิบัติตามโครงการ ประสานภาคีเครือข่าย เพื่อให้ ได้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ได้มาร่วมจัดกิจกรรมและถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน เพื่อรักษาสมาธิและศีลแก่ ผู้เรียน และดำเนินการปฏิบัติโครงการผ่านการนำกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ร่วมกับ ครูในโรงเรียนวัดควนเถียะ ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน และพระสงฆ์ วางแผนจัดประชุม สร้างการรับรู้ถึง ผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดประชุม ให้สามารถรับรู้ถึง ผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินโครงการได้อย่างชัดเจน จัดทำเอกสารคู่มือการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตาม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และจัดเวทีสรุปผลข้อมูลในด้านผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล ผู้อำนวยการโรงเรียน ร่วมกับครูในโรงเรียนวัดควนเถียะ ตัวแทนผู้ปกครองผู้ใหญ่บ้าน และพระสงฆ์ ดำเนินการ ตั้งคณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบ และเชิญคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งให้เข้ามาร่วมประเมินนักเรียนกับ ทางคุณครูผู้รับผิดชอบ จัดประชุมเพื่อการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด แนวทาง เกณฑ์ และรายละเอียดตัวชี้วัดการประเมินผล เชิญวิทยากร หรือผู้มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน เข้ามาร่วมประเมินผลคุณลักษณะผู้เรียน จัดทำรูปแบบการประเมินผลของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มี ความชัดเจน การรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อติชม และนำไปปรับปรุงในปีการศึกษาถัดไป จัดให้มีการประเมิน โครงการประจำปี เพื่อให้มีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ของพระปลัดกิตติพันธ์ สจจวโร (วงศ์สวัสดิ์) (2561) ที่พบว่า การบูรณาการการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมใน สถานศึกษาชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้ส่งเสริมให้นักเรียน ประชาชนในชุมชนรักษาศีล

5 โดยการประสานงานของผู้นำชุมชนผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานราชการและสถานศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ผนวกให้ทุกภาคส่วนรักษาศิลปปฏิบัติธรรมประกอบด้วย 1) รักษาศีล 5 2) สวดมนต์ นั่งสมาธิ 3) จัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ให้สะอาดเป็นระเบียบ 4) คิดดี ด้วยการสังเกตความดีของคนรอบข้าง 5) พุทดี ด้วยการพูดจาไพเราะ 6) ทำดี ด้วยการทำบุญหรือบำเพ็ญประโยชน์ 7) ร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคม และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการร่วมปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยประชาชนผู้รักสามัคคีทำความดีถวายในหลวง สร้างสังคมน่าอยู่อย่างยั่งยืน บูรณาการร่วมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข และส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนมีจิตสาธารณะทำความดี ด้วยหัวใจส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งด้วยศีลธรรม

3. ผลการนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับกระบวนการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล เพื่อก่อให้เกิดคุณลักษณะในด้านการรักษาศีลอันเป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์นพดล จิริสีโล (เจริญผล) (2561) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาโครงการรักษาศีล 5 ที่ดำเนินการโดยโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีการวางกระบวนการทำงานที่ชัดเจนที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดกิจกรรม การดำเนินการเรียนการสอน การติดตามการประเมินผล ผ่านการได้รับความสนับสนุนจากทางผู้บริหารและองค์การต้นสังกัด พระสงฆ์ต้องมีการวิเคราะห์ ในด้านนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการรักษาศีล 5 ให้มีคุณลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะ และมีคุณลักษณะของผู้มีคุณธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโสภณสาโรภาส (2561) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยการมีหลักการจุดมุ่งหมาย (ร่วมในการตัดสินใจ) การดำเนินการ (ร่วมในการดำเนินงาน) ประโยชน์การดำเนินการ (ร่วมในการรับผลประโยชน์) การประเมินผล (ร่วมในการประเมินผล) ซึ่งผลการเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สามารถสรุปองค์ประกอบการมีส่วนร่วมได้ 4 องค์ประกอบคือ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล โดยประยุกต์ใช้คุณลักษณะของผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) รักษาศีล 5 2) สวดมนต์ นั่งสมาธิ 3) จัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ให้สะอาดเป็นระเบียบ 4) คิดดี ด้วยการสังเกตความดีของคนรอบข้าง 5) พุทดี ด้วยการพูดจาไพเราะ 6) ทำดี ด้วยการทำบุญหรือบำเพ็ญประโยชน์ 7) ร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคม สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ว่า

การมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเกียะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล

การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนในด้านการรักษาศีล อันเป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อก่อให้เกิดคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) รักษาศีล 5 2) สวดมนต์ นั่งสมาธิ 3) จัดเก็บห้องนอน ห้องน้ำ ให้สะอาดเป็นระเบียบ 4) คิดดี ด้วยการสังเกตความดีของคนรอบข้าง 5) พุทธดี ด้วยการพุดจาไพเราะ 6) ทำดี ด้วยการทำบุญหรือบำเพ็ญประโยชน์ 7) ร่วมกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ

การมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเกียะ เป็นกระบวนการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดคุณลักษณะในด้านการรักษาศีลอันเป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของโรงเรียนวัดควนเถี่ยะ จะต้องมีการสำรวจความพร้อม มีการวางแผน กำหนดปฏิทิน จัดทำประกาศการปฏิบัติงาน รวมไปถึงดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อนำข้อมูลไปสรุปผล ประเมินผลเพื่อรายงานผลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาในการสร้างให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น ส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรมในสังคมลดน้อยลง ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนและประเทศชาติได้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรมีการประเมินผลโครงการในแต่ละด้านอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง ตั้งแต่กระบวนการร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อจะได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่สารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการให้มีสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น
 - 1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดควนเถี่ยะ ควรสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการทุกภาคส่วน ตั้งแต่ในชั้นเรียน ครุเวรเอน และในระดับชุมชน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมก่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม
 - 1.3 เจ้าอาวาสในฐานะสงฆ์ควรสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยเข้าร่วมโครงการตั้งแต่ในขั้นตอนการเริ่มต้นจนถึงการประเมินผล เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้เกิดการสร้างเสริมคุณลักษณะอันดีในพระพุทธศาสนา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการขยายผลการบูรณาการการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในหน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่องค์กร สร้างบรรทัดฐานค่านิยมวิถีไทยวิถีพุทธสู่ความสำเร็จแก่องค์กรตามปัจจัยชี้วัดหลักประกันทางพระพุทธศาสนา
 - 2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันของเขตพื้นที่การศึกษาว่าควรจัดรูปแบบอย่างไรจึงจะเหมาะสม
 - 2.3 ควรมีการวิจัยรูปแบบที่มีลักษณะการผสมผสานองค์ความรู้ในกระบวนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อก่อให้เกิดการทดสอบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่ในการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2559). แนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5: ชาวประชาเป็นสุข. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2566). รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนประจำปีงบประมาณ 2566. แหล่งที่มา <https://www.dcy.go.th/public/mainWeb.pdf> สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2567.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตตินันท์ ดีหลาย. (2561). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไสวัญวิทย จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรรณอร อุชูปภาพ. (2561). การศึกษาและวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรคุณ จนทสีโล (เจ้าจันทิก). (2560). กระบวนการพัฒนาเยาวชนตามหลักการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชียงพุทธบูรณาการในอำเภอตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสันติวิจิตรกิจ (วิโมกข์). (2561). แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อชุมชนสันติสุข: กรณีศึกษาชุมชนบ้านโนนดุมจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (สุพิน สุภโท/กริ่งกาญจน). (2559). ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูโสภณสาโรภาส. (2561). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธำมรงค์ วุฒโน (จาวสุวรรณวงษ์). (2559). การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดกิตติพันธ์ วงศ์สวัสดิ์ (สจจวโร). (2561). การบูรณาการการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหา ก้องไพร เกตุสาคร (สาครโร). (2563). แนวทางการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- พระสมุห์นพดล จิริสีโล (เจริญผล). (2561). แนวทางการพัฒนาโครงการรักษาศีล 5 ที่ดำเนินการโดยโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัชณี ศรีทับทิม. (2562). การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติพิบูลบำรุง. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- โรงเรียนวัดควนเถี่ยะ. (2567). ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน. แหล่งที่มา https://data.bopp-obec.info/web/index_view.php?School_ID=1080210185&page=info สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2567.
- ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์. (2562). การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ Google Classroom ในรายวิชา กิจกรรมพลศึกษาสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันตนาการ, 8(2), 116–120.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.